

(๒๓)

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๐/๒๕๖๗

เรื่องพิจารณาที่ ๑๐/๒๕๖๗

วันที่ ๗ เดือน สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง	{	คณะกรรมการการเลือกตั้ง	ผู้ร้อง
		พรรคก้าวไกล	ผู้ถูกร้อง

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเพื่อมีคำสั่งยุบพรรคก้าวไกล

คณะกรรมการการเลือกตั้ง (ผู้ร้อง) ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคก้าวไกล (ผู้ถูกร้อง) ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของบุคคลผู้เป็นคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง ตามมาตรา ๙๒ วรรคสอง และห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้อง และถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง

ข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม และเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้อง เป็นพรรคการเมืองตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง ลงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เดิมชื่อ “พรรคร่วมพัฒนาชาติไทย” ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น “พรรคฝั่งหลวง” ปัจจุบันคือ “พรรคก้าวไกล”

- ๒ -

ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง ลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๗ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗ สรุปได้ว่า วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องในขณะนั้น และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้อง รวมจำนวน ๔๔ คน เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) ยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ระหว่างการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องใช้นโยบายของพรรคผู้ถูกร้องที่เสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้อง และสมาชิกของพรรคผู้ถูกร้องมีพฤติการณ์รณรงค์ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกกฎหมายดังกล่าวเรื่อยมา โดยการเข้าร่วมการชุมนุมจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นผู้ต้องหาหรือเป็นนายประกันผู้ต้องหาในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และเคยแสดงความเห็นทั้งให้แก้ไขและยกเลิกกฎหมายดังกล่าวผ่านการจัดกิจกรรมทางการเมือง และสื่อสังคมออนไลน์หลายครั้ง การกระทำของพรรคผู้ถูกร้องเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง สั่งการให้พรรคผู้ถูกร้องเลิกการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่นเพื่อให้มีการยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ อีกทั้งไม่ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ด้วยวิธีการซึ่งไม่ใช่กระบวนการทางนิติบัญญัติโดยชอบที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคตด้วยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๔ ต่อมานายเรืองไกร ลีภิพัฒน์ และนายธีรยุทธ สุวรรณเกษร ยื่นคำร้องต่อผู้ร้องขอให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ ผู้ร้องเห็นว่าเป็นกรณีที่มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคผู้ถูกร้องกระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเข้าลักษณะกระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อันเป็นเหตุแห่งการยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

- ๓ -

ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) มีมติในการประชุมครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๗ ให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ดังนี้

(๑) มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง

(๒) มีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของบุคคลผู้เป็นคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง คือ นายพิชา ลิ่มเจริญรัตน์ นายชัยวัช ตุลาชน นางสาวณิธีภัทร์ กุลเศรษฐสิทธิ์ นายณกรณ์พงศ์ ศุภนิมิตตระกูล นายปดิพัทธ์ สันติภาดา นายสมชาย ฝั่งชลจิตร นางอมรัตน์ โชคปมิตต์กุล นายอภิชาติ ศิริสุนทร นางสาวเบญจา แสงจันทร์ นายสุเทพ อุ๋อัน และนายอภิสิทธิ์ พรหมฤทธิ์

(๓) มีคำสั่งห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องที่ถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง หรือไม่ เห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม และเอกสารประกอบคำร้องเป็นกรณีที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเพื่อมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง เมื่อผู้ร้องมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการอันเป็นเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคผู้ถูกร้องได้ตามมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) และผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๑๓) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง และให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา เอกสารประกอบ และพยานเอกสาร ต่อศาลรัฐธรรมนูญสรุปได้ว่า

- ๔ -

๑. ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้อง เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้ (๑) พิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย (๒) พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ และ (๓) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่บัญญัติไว้ใน รัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ ศาลรัฐธรรมนูญยังมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยตามที่บัญญัติไว้ในมาตราต่าง ๆ เช่น มาตรา ๑๗๘ มาตรา ๒๑๓ เป็นต้น ย่อมแสดงให้เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัย คดีเฉพาะตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้เท่านั้น การที่ผู้ร้องยื่นคำร้องตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) ให้ศาลรัฐธรรมนูญ สั่งยุบพรรคการเมืองที่กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทาง ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือกระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๙ มิได้บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจยุบพรรคการเมืองได้ ดังเช่น รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๘ วรรคสองและวรรคสาม พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๓) เป็นอันใช้บังคับมิได้ตามมาตรา ๕ ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยคำร้อง

๒. ผู้ร้องยื่นคำร้องโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อสั่งให้ยุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ ผู้ร้องต้องปฏิบัติตามกระบวนการหรือขั้นตอนตามมาตรา ๙๓ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดกระทำการตามมาตรา ๙๒ ให้นายทะเบียนรวบรวม ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน พร้อมทั้งเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด” ซึ่งระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ว่าด้วยการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของนายทะเบียนพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๖ ข้อ ๗ เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองรับเรื่องไว้ดำเนินการแล้ว ให้คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง

- ๕ -

ที่นายทะเบียนพรรคการเมืองแต่งตั้งขึ้นรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน พร้อมความเห็นเสนอ
ต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่องไว้ดำเนินการ
คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงมีหน้าที่แจ้งข้อกล่าวหาให้พรรคการเมืองในฐานะผู้ถูกร้องมีโอกาส
รับทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ เพื่อให้ผู้ถูกร้องมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานก่อนเสนอ
รายงานรวบรวมข้อเท็จจริงต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง การยื่นคำร้องในคดีนี้ ผู้ร้องไม่ปฏิบัติ
ตามขั้นตอนดังกล่าว ทำให้ผู้ถูกร้องไม่ได้รับทราบข้อกล่าวหา ไม่มีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐาน
ของผู้ถูกร้องต่อคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง ดังนั้น กระบวนการเสนอคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ
ให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐
มาตรา ๙๓ วรรคหนึ่ง ประกอบระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการรวบรวมข้อเท็จจริง
และพยานหลักฐานของนายทะเบียนพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๖ ข้อ ๗ การเสนอคำร้องของผู้ร้อง
ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

๓. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ไม่มีผลผูกพันศาลรัฐธรรมนูญในการพิจารณา
วินิจฉัยคดีนี้ เนื่องจากผู้ถูกร้องเห็นว่า การที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า “หากปล่อยให้ผู้ถูกร้องกระทำการ
ต่อไป ย่อมไม่ไกลเกินกว่าเหตุที่จะนำไปสู่การล้มล้างการปกครอง ... และสั่งให้ยกเลิกการกระทำ ...”
การกระทำของผู้ถูกร้องตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ยังไม่มีผลเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพ
เพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า
ผู้ถูกร้องกระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
และกระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น
ประมุขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒
วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) เป็นข้อกล่าวหาใหม่ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญยังไม่เคยวินิจฉัยข้อเท็จจริงในประเด็น
ดังกล่าว ประกอบกับมาตรฐานในการพิสูจน์ความผิดตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗
เป็นลักษณะของ “มาตรฐานชัดเจนและน่าเชื่อถือ” ส่วนมาตรฐานในการพิสูจน์ความผิดในคดีนี้
เป็นลักษณะของ “มาตรฐานที่ต้องพิสูจน์ความผิดจนสิ้นสงสัย” ศาลรัฐธรรมนูญไม่อาจนำผล
ของคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ มาผูกพันการพิจารณาวินิจฉัยคดีนี้ได้และต้องพิจารณา
วินิจฉัยข้อเท็จจริงในคดีนี้ใหม่ทั้งหมด

- ๖ -

๔. การกระทำตามคำร้องไม่ใช่การกระทำของผู้ถูกร้อง เนื่องจากผู้ถูกร้องเป็นพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๐ บัญญัติให้พรรคการเมืองเป็นนิติบุคคล ผู้ถูกร้องไม่อาจดำเนินการใด ๆ ได้ด้วยตนเอง แต่ต้องดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองโดยคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องเป็นผู้รับผิดชอบ และต้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย นโยบาย และข้อบังคับพรรคการเมือง มติของที่ประชุมใหญ่พรรคการเมืองตามมาตรา ๒๑ เมื่อการเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) เป็นเจตจำนงและเป็นการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มิได้ตกอยู่ภายใต้อำนาจของผู้ถูกร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๔ การแสดงความคิดเห็นให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ การติดสติ๊กเกอร์ในช่องยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ที่สวนสาธารณะเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี การปรากฏตัวในสถานที่ที่มีการชุมนุมทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และการเป็นนายประกัน ผู้ต้องหา หรือจำเลยในคดีอาญาขอหาความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ล้วนเป็นการกระทำส่วนตัวของสมาชิกพรรค ผู้ถูกร้องไม่ได้มีมติให้สมาชิกพรรคกระทำการดังกล่าว ดังนั้น การขยายขอบเขตผู้มีอำนาจกระทำการผูกพันผู้ถูกร้องให้หมายรวมถึงการกระทำของสมาชิกพรรคโดยให้ถือเป็นการกระทำของผู้ถูกร้องด้วย ขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑

๕. การกระทำของผู้ถูกร้องไม่เป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เนื่องจากการเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้อง มิได้เป็นการลดทอนการคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ลงโดยซ่อนเร้นผ่านร่างกฎหมายหรืออาศัยกระบวนการนิติบัญญัติ แต่เป็นการเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมายด้วยวิธีการทางรัฐสภาโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ผู้ถูกร้องมีเจตนาเพื่อรักษาพระเกียรติของพระมหากษัตริย์ให้เป็นที่เคารพสักการะในฐานะประมุขของรัฐ เพื่อเกิดดุลยภาพระหว่างการปกป้องพระเกียรติยศกับการปกป้องเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย และไม่ทำให้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ กลายเป็นเครื่องมือทางการเมือง การย้ายฐานความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ออกจากลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ผู้ถูกร้องไม่มีเจตนา

- ๗ -

มุ่งหมายแยกสถาบันพระมหากษัตริย์กับความเป็นชาติไทยให้ออกจากกันและไม่กระทบต่อสถานะของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชาติ ส่วนการเสนอให้มีบทยกเว้นความผิดและยกเว้นโทษเป็นการแก้ไขให้สอดคล้องกับหลักประชาธิปไตยที่คุ้มครองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น สอดคล้องกับหลักกฎหมายทั่วไปและหลักสากล นอกจากนี้ การเสนอให้ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นความผิดอันยอมความได้ซึ่งพระมหากษัตริย์เป็นผู้เสียหายหากต้องมอบพระราชอำนาจให้รัฐดำเนินคดีแทนพระองค์โดยตรง เป็นการไม่เหมาะสม การให้สำนักพระราชวังเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจดำเนินคดีแทนสถาบันพระมหากษัตริย์เพื่อป้องกันมิให้สถาบันพระมหากษัตริย์ถูกลดสถานะลงมาเป็นคู่ความโดยตรง อีกทั้งการเสนอลดอัตราโทษเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายของบางประเทศ ผู้ร้องไม่เคยมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องแก้ไขเปลี่ยนแปลงนโยบายการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ หรือสั่งห้ามนำเสนอนโยบายดังกล่าว ผู้ถูกร้องเชื่อโดยสุจริตใจว่านโยบายชอบด้วยกฎหมายจึงหาเสียงและเผยแพร่นโยบายบนเว็บไซต์ของพรรคผู้ถูกร้อง โดยเฉพาะเมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ร้องและนายทะเบียนพรรคการเมืองเคยยกคำร้องกรณีมีผู้ร้องเรียนผู้ถูกร้องเกี่ยวกับการนำนโยบายดังกล่าวหาเสียงเลือกตั้งและให้เหตุผลว่าผู้ถูกร้องไม่ได้กระทำการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๒) ผู้ถูกร้องไม่เคยอ้างสถาบันพระมหากษัตริย์มาใช้สนับสนุนความนิยมทางการเมืองหรือในการหาเสียงเลือกตั้ง การแสดงความคิดเห็นผ่านการรณรงค์หรือการปราศรัยตัวในที่ชุมนุมทางการเมืองเกี่ยวกับการแก้ไขหรือยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ของสมาชิกพรรคเป็นการกระทำเฉพาะตัวและเป็นการเข้าไปเพื่อสังเกตการณ์หรือรับฟังความคิดเห็นหรือข้อเรียกร้องจากประชาชนที่มาชุมนุมเท่านั้น การติดสติ๊กเกอร์ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และการปราศรัยที่จังหวัดชลบุรีของนายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ ในขณะที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคเป็นการบริหารสถานการณ์เพื่อไม่ให้เกิดการกระทบกระทั่งกันของประชาชน และการเสนอยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาหาข้อยุติไม่ได้มีความหมายว่าต้องการจะยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ผู้ถูกร้องไม่เป็นหรือเคยเป็นผู้กระทำความผิดหรือร่วมกระทำความผิด เป็นผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน หรือเคยช่วยเหลือด้วยประการใด ๆ ต่อผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ การที่สมาชิกพรรค

- ๘ -

บางคนเป็นหรือเคยเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในความผิดดังกล่าวเป็นการกระทำก่อนที่บุคคลนั้นเข้าเป็นสมาชิกของพรรคผู้ถูกร้อง และการประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ไม่ได้หมายความว่าผู้ถูกร้องหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องเห็นด้วยหรือสนับสนุนการกระทำดังกล่าว ส่วนที่ผู้ร้องอ้างว่าผู้ถูกร้องกระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๒) นั้น การกระทำใดที่เป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๒ ว่า การกระทำดังกล่าวไม่จำเป็นต้องเป็นการกระทำโดยเจตนา แต่เป็นเพียงการกระทำที่ “วิญญูชนทั่วไปพึงคาดหมายได้ว่า การกระทำนั้นอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” สำหรับข้อเท็จจริงในคดีนี้ ผู้ถูกร้องหรือวิญญูชนทั่วไปไม่อาจคาดหมายได้ว่า การกระทำตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ เป็นการกระทำอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๒)

๖. ศาลรัฐธรรมนูญไม่ควรยุบพรรคผู้ถูกร้อง เนื่องจากพรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชนที่มีความสำคัญในระบอบประชาธิปไตย การยุบพรรคการเมืองสามารถทำได้แต่ต้องเป็นไปเพื่อการพิทักษ์รักษาหลักการพื้นฐานและคุณค่าของระบอบประชาธิปไตยตามแนวคิดประชาธิปไตยที่ปกป้องตนเองได้ การยุบพรรคการเมืองต้องเคร่งครัด ระมัดระวัง ได้สัดส่วนกับความรุนแรงของพฤติการณ์ของพรรคการเมือง และเป็นมาตรการสุดท้าย การกระทำของผู้ถูกร้องตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ไม่มีความรุนแรงในภาวะวิสัยอันสมควรจะเป็นเหตุแห่งการยุบพรรคการเมือง ไม่ปรากฏพยานหลักฐานที่เป็นรูปธรรมมีน้ำหนักเพียงพอที่จะพิสูจน์ได้ว่าเป็นการกระทำที่มีโอกาสประสบความสำเร็จได้โดยใกล้เคียงต่อผลถึงขนาดจำเป็นต้องยุบพรรคการเมือง ทั้งนี้ เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗ สั่งให้ผู้ถูกร้องเลิกการกระทำ ผู้ถูกร้องก็ได้นำเนื้อหานโยบายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ออกจากเว็บไซต์ของพรรคทันที

- ๙ -

๗. ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจกำหนดระยะเวลาเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง เนื่องจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง มิได้มีบทบัญญัติกำหนดระยะเวลาในการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองไว้อย่างชัดแจ้ง ศาลรัฐธรรมนูญซึ่งมีใช้องค์กรฝ่ายนิติบัญญัติที่มีอำนาจออกกฎหมายจึงไม่มีอำนาจในการกำหนดระยะเวลาเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องอันเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลได้

๘. การเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องต้องสอดคล้องกับหลักความพอสมควรแก่เหตุ เนื่องจากผู้ถูกร้องเชื่อโดยสุจริตใจว่าไม่ได้กระทำความผิดและมิได้กระทำการต้องห้ามตามกฎหมาย ประกอบกับผู้ร้องและนายทะเบียนพรรคการเมืองเคยวินิจฉัยยกคำร้องกรณีที่มีการร้องการกระทำของผู้ถูกร้องและสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องว่ากระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เมื่อพิจารณาหลักความพอสมควรแก่เหตุในการใช้ดุลพินิจกำหนดความรับผิดทางกฎหมายของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญสมควรกำหนดระยะเวลาเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นระยะเวลาไม่เกิน ๕ ปี นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย

๙. ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเฉพาะคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่เกี่ยวข้องกับการกระทำเท่านั้น เนื่องจากการกระทำล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ เป็นการกระทำที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาคณะกรรมการบริหารพรรค ชุดที่ ๑ และชุดที่ ๒ ดำรงตำแหน่งอยู่ มิได้เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาคณะกรรมการบริหารพรรค ชุดที่ ๓ ดำรงตำแหน่ง เห็นสมควรเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของบุคคลผู้เป็นคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง ชุดที่ ๑ ที่ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ถึงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๖ และชุดที่ ๒ ที่ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๖ ถึงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๖ เท่านั้น

เพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณา อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๗ วรรคสาม มาตรา ๖๔ และมาตรา ๖๕ ศาลรัฐธรรมนูญให้ผู้ร้องยื่นบัญชีระบุพยานหลักฐาน และให้คู่กรณีเสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริง

หรือความเห็นเป็นหนังสือตามประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนด สั่งให้นำพยานเอกสารที่ได้จากการไต่สวนในคดีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ รวมไว้ในสำนวนคดีนี้ รวมทั้งให้คู่กรณีตรวจพยานหลักฐานทั้งหมดในวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๖๗ ให้คู่กรณียื่นคำคัดค้านพยานหลักฐานและคำแถลงการณ์ปิดคดี และสั่งรวบรวมบัญชีระบุพยานหลักฐาน ดังนี้

๑. ผู้ร้องยื่นบัญชีระบุพยานหลักฐาน สรุปได้ว่า นายพชรน คณาโชติโกคิน ร้องเรียนต่อผู้ร้องว่า พรรคผู้ถูกร้องใช้นโยบายแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ในการหาเสียงเลือกตั้งหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญและฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๒) ผู้ร้องส่งเรื่องให้สำนักกิจการพรรคการเมือง สำนักกิจการพรรคการเมืองมอบหมายให้คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง คณะที่ ๒ ดำเนินการตรวจสอบแสวงหาข้อเท็จจริง และรวบรวมพยานหลักฐาน ซึ่งไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ถูกร้องกระทำการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญและฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๒) สำนักกิจการพรรคการเมืองมีความเห็นว่า ในขณะนั้นศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับคำร้องของนายธีรยุทธ สุวรรณเกษร ไว้พิจารณาวินิจฉัย เสนอให้รอผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญก่อนแล้วจะเสนอผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ต่อมาศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗ ว่า การกระทำของพรรคผู้ถูกร้องเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ นายเรืองไกร ลีจิตวัฒนะ และนายธีรยุทธ สุวรรณเกษร ยื่นหนังสือขอให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง นายทะเบียนพรรคการเมืองมอบหมายให้คณะกรรมการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของนายทะเบียนพรรคการเมือง คณะที่ ๖ พิจารณาคำร้องของนายพชรน คณาโชติโกคิน นายเรืองไกร ลีจิตวัฒนะ และนายธีรยุทธ สุวรรณเกษร ไปในคราวเดียวกันและรายงานให้ผู้ร้องทราบตามระเบียบคณะกรรมการเลือกตั้งว่าด้วยการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของนายทะเบียนพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๖ ข้อ ๖ ผู้ร้องมีมติที่ประชุม ครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๗ ให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเพื่อมีคำสั่งยุบพรรคก้าวไกล คณะกรรมการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของนายทะเบียนพรรคการเมือง คณะที่ ๖ ไม่มีเหตุที่ต้องรวบรวมข้อเท็จจริง

และพยานหลักฐานเพื่อเสนอนายทะเบียนพรรคการเมือง และไม่มีเหตุที่นายทะเบียนพรรคการเมือง ต้องเสนอให้ผู้ร้องพิจารณาต่อไป นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยุติการรวบรวมพยานหลักฐาน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๓ เพราะมีการยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๙๒ แล้ว

๒. ผู้ร้องจัดทำบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็น สรุปได้ว่า การกระทำของผู้ถูกร้อง ตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ เป็นทั้งการกระทำเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเป็นการกระทำอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญ วินิจฉัยไว้ว่า “การที่ผู้ถูกร้องใช้นโยบายการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นการลดสถานะสถาบันพระมหากษัตริย์ ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ และได้แสดงบทบาทเคลื่อนไหวทางการเมืองสอดรับกับความเคลื่อนไหว ของกลุ่มการเมืองต่าง ๆ โดยการรณรงค์ ปลุกเร้า ยุยง ปลุกปั่น เพื่อสร้างกระแสสังคมให้สนับสนุน การยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ พฤติการณ์ของผู้ถูกร้องแสดงให้เห็นว่า พรรคผู้ถูกร้องเป็นกลุ่มการเมืองซึ่งมีเจตนาแอบแฝงต้องการเปลี่ยนแปลง แก้ไข หรือยกเลิกบทบัญญัติ แห่งกฎหมายที่คุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ ย่อมเป็นการเซาะกร่อนบ่อนทำลาย เป็นเหตุให้ชำรุด ทรุดโทรม เสื่อมทรามหรืออ่อนแอลง เข้าลักษณะเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การกระทำของผู้ถูกร้องเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้าง การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง” โดยคำว่า “ล้มล้าง” หมายถึง การกระทำที่มีเจตนาเพื่อทำลายหรือล้างผลาญให้สูญสลาย หมดสิ้นไป ไม่ให้ดำรงคงอยู่หรือมีอยู่ต่อไป ส่วนคำว่า “ปฏิปักษ์” นั้น ไม่จำเป็นต้องรุนแรงถึงขนาด มีเจตนาที่จะล้มล้างทำลายให้สิ้นไป เพียงแต่เป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดผลเป็นการเซาะกร่อน บ่อนทำลาย จนเกิดความชำรุดทรุดโทรม เสื่อมทราม หรืออ่อนแอลง ก็เข้าลักษณะเป็นปฏิปักษ์ได้ ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๒) บัญญัติว่า “อาจเป็นปฏิปักษ์” ไม่จำเป็นต้องมีเจตนาประสงค์ต่อผล หรือต้องรอให้เกิดผลเสียหาย

- ๑๒ -

ขึ้นจริงก่อน การกระทำของผู้ถูกร้องตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ เป็นการกระทำอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๒) ด้วย ดังนั้นผู้ร้องมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่ามีการกระทำอันเป็นเหตุแห่งการยุบพรรคผู้ถูกร้องตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ เป็นพยานหลักฐานซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่ไม่อาจรับฟังเป็นอย่างอื่นได้ จึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง ส่วนการดำเนินการตามมาตรา ๙๓ ไม่ใช่เป็นการดำเนินการของผู้ร้อง แต่เป็นการดำเนินการของนายทะเบียนพรรคการเมืองในการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๙๓ ประกอบระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของนายทะเบียนพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๖ ทั้งนี้ข้อเท็จจริงในคดีนี้กับข้อเท็จจริงในคดีตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ เป็นข้อเท็จจริงเดียวกัน มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ อีกทั้งผู้ร้องเคยยื่นคำร้องในลักษณะนี้ในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยยุบพรรคไทยรักษาชาติตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๒ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัย อย่างไรก็ตาม การสอบสวนคำร้องกรณีอื่น ๆ ผู้ร้องอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ หมายความว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง หมายความว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา หมายความว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หมายความว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติ ประกอบระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑

ผู้ถูกร้องยื่นคำคัดค้าน สรุปได้ว่า คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ศาลรัฐธรรมนูญมิได้วินิจฉัยว่าผู้ถูกร้องกระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประกอบกับในชั้นการพิจารณาของผู้ร้องก่อนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ร้องมิได้แจ้งข้อกล่าวหาว่าผู้ถูกร้องกระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแต่อย่างใด ทำให้ผู้ถูกร้องไม่มีโอกาสชี้แจงแสดงเหตุผล ส่วนการเสนอคำร้องให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องนั้น นายทะเบียนพรรคการเมืองและผู้ร้อง

ต้องกระทำร่วมกัน และกระบวนการเสนอคำร้องต้องมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ ไม่ได้แยกเป็นเอกเทศตัดขาดจากกระบวนการค้นหาหลักฐานหรือข้อเท็จจริงก่อนเสนอคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๙๓ และคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ไม่เป็นเหตุให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อยุบพรรคผู้ถูกร้องได้

๓. ผู้ถูกร้องจัดทำบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นทำนองเดียวกับคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา โดยมีความเห็นเพิ่มเติมว่า ศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๕๓ ยกคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคประชาธิปัตย์ เนื่องจากการยื่นคำร้องของผู้ร้องไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยที่พรรคประชาธิปัตย์ไม่ได้โต้แย้งหรือแสดงพยานหลักฐานว่าผู้ร้องไม่ได้ปฏิบัติตามกฎหมาย แม้ในการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญรับฟังความทุกฝ่ายก็ตาม แต่ไม่เป็นเหตุยกเว้นให้ผู้ร้องไม่ต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๓ ประกอบระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของนายทะเบียนพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๖ ข้อ ๗ วรรคสอง ก่อนยื่นคำร้อง

๔. ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีระบุงพยานเอกสารซึ่งเป็นความเห็นทางวิชาการของศาสตราจารย์สุรพล นิติไกรพจน์ โดยมีเนื้อหาทำนองเดียวกับคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา บันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็น บัญชีระบุงพยานเอกสาร คำคัดค้านพยานหลักฐาน และเอกสารประกอบ ของผู้ถูกร้อง

๕. ผู้ร้องยื่นคำร้องขอคัดค้านพยานหลักฐาน สรุปได้ว่า พยานเอกสารหมายเลข ๑ ถึง ๑๐ และ ๑๔๗ ที่ผู้ถูกร้องอ้างว่าศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้ ผู้ร้องเห็นว่าศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจพิจารณาวินิจฉัยในการยุบพรรคผู้ถูกร้อง เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๒ ว่า เมื่อผู้ร้องมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคไทยรักษาชาติกระทำการอันเป็นเหตุตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๒) ผู้ร้องจึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเพื่อมีคำสั่งยุบพรรคไทยรักษาชาติได้ อีกทั้งคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๖๓ วินิจฉัยว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจพิจารณาวินิจฉัย

- ๑๔ -

ยุบพรรคอนาคตใหม่ได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคสอง ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๑๓)

ส่วนพยานเอกสารหมายเลข ๑๑ ถึง ๑๔ และ ๑๘ ที่ผู้ถูกร้องอ้างว่าคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ไม่มีผลผูกพันให้ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคผู้ถูกร้อง เพราะการกระทำอันเป็นเหตุตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) มิได้กระทำโดยพรรคผู้ถูกร้อง แต่เนื่องจากข้อเท็จจริงที่ได้จากคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ เป็นข้อเท็จจริงที่รับฟังได้โดยปราศจากข้อสงสัยและไม่มีเหตุที่จะรับฟังได้เป็นอย่างอื่นซึ่งมีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ และความเห็นทางวิชาการเป็นเพียงบทวิเคราะห์ที่มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย เป็นแนวคิดทางวิชาการ ไม่มีผลเป็นข้อยุติ ไม่ตรงกับข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายในคดีนี้ ประกอบกับเอกสารข่าวหรือกฎหมายของต่างประเทศมีการตรากฎหมายจากวิถีการดำรงชีวิต วัฒนธรรม จารีตประเพณีของประชาชนในสังคมซึ่งมีความแตกต่างกับบริบทของสังคมไทย พยานเอกสารหมายเลข ๑๑ ถึง ๑๒ ถึง ๑๕ ถึง ๑๙ ถึง ๒๒ ถึง ๒๓ ถึง ๒๗ ถึง ๓๐ ศ ๑ (ศ ๑๘ ศ ๔๐ ถึง ศ ๔๗) และพยานวัตถุหมายเลข ๑ เข้ากับเอกสารหมายเลข ๑ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดไปแล้วตามคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗

สำหรับพยานเอกสารหมายเลข ๑๑ ถึง ๑๖ ที่ผู้ถูกร้องเห็นว่าไม่ควรยุบพรรคผู้ถูกร้อง และหากยุบพรรคผู้ถูกร้อง ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจกำหนดระยะเวลาเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๖๓ ว่าเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคอนาคตใหม่แล้ว จึงชอบที่จะมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรค ส่วนระยะเวลาการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาให้เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วนพอเหมาะพอควรระหว่างพฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งการกระทำกับโทษที่จะได้รับซึ่งเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคล และวางบรรทัดฐานไว้ในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๒ ให้สั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคไทยรักษาชาติมีกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคไทยรักษาชาติ

- ๑๕ -

๖. ผู้ถูกร้องยื่นคำร้องขอคัดค้านพยานหลักฐาน สรุปลได้ว่า พยานเอกสารหมายเลข ร ๒๐ ร ๒๒ และ ร ๒๓ แสดงให้เห็นว่า การกระทำของผู้ถูกร้องไม่เป็นการกระทำอันอาจเป็นปฏิกิริยาต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๒) ส่วนพยานเอกสารหมายเลข ร ๒๑ ถึง ร ๓๙ แสดงให้เห็นว่า เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาคำร้องแล้ว มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) จึงมอบหมายให้มีการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานตามมาตรา ๙๓ และระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของนายทะเบียนพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๖ แต่กระบวนกรก่อนเสนอคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๒) นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่เคยแจ้งข้อกล่าวหานี้ พยานเอกสารหมายเลข ร ๑๗/๒ แสดงให้เห็นว่า ในการประชุมของผู้ร้อง ครั้งที่ ๙/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๗ ผู้ร้องลุแก่อำนาจ ไม่สนใจกระบวนกรขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดไว้สั่งให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแก้ไขร่างคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเพื่อมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องโดยไม่รับฟังรายงานคณะกรรมการศึกษาและวิเคราะห์คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญของผู้ร้อง และก่อนนายทะเบียนพรรคการเมืองจะมีคำสั่งตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของนายทะเบียนพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๖ ข้อ ๙ และคราวประชุม ครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๗ ตามพยานเอกสารหมายเลข ร ๑๗ ผู้ร้องมีมติให้เสนอคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเพื่อมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ในวันเดียวกันนายทะเบียนพรรคการเมืองมีคำสั่งยุติการรวบรวมพยานหลักฐานตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๓ ตามพยานเอกสารหมายเลข ร ๓๓ ถึง ร ๓๙ เป็นการสั่งการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากปราศจากกฎหมายให้อำนาจ สมควรที่ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัยยกคำร้องและจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ

- ๑๖ -

ส่วนพยานเอกสารหมายเลข ศ ๑ (ศ ๒๑ ถึง ศ ๓๗) ผู้ถูกร้องคัดค้านว่า พยานเอกสารดังกล่าว ไม่ปรากฏว่ามีป้ายหรือภาพเครื่องหมายของพรรคผู้ถูกร้อง และนายพลึง หนูเหลือ นายรัฐญาณกรณ์ ป่อหน้า กับนายเจษฎา ขอบประเสริฐ เป็นผู้ดำรงตำแหน่งของพรรคผู้ถูกร้องไปกระทำการในนามของพรรคผู้ถูกร้อง ส่วนการกระทำของนายปณณวัฒน์ นาคมูล นางอุมากร สีทอง นายกฤษณ์หิรัญ เลิศอุทธิภักดี นางสาวธิษะณา ชุณหะวัณ นายสหัสวัต คุ่มคง และนายทวิวงศ์ โตทวิวงศ์ ที่ปรากฏตัวในพื้นที่ การชุมนุมเป็นการกระทำในฐานะส่วนตัว การรับหนังสือกลุ่มบุคคลที่ออกมาชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมือง ของคณะกรรมการการกฤษฎีกาหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน โดยนายรังสิมันต์ โรม เป็นการกระทำ ตามหน้าที่อำนาจของคณะกรรมการไม่ได้กระทำในฐานะส่วนตัวหรือในนามของพรรคผู้ถูกร้อง และการเข้าร่วมการสนทนาของนายรังสิมันต์ โรม ณ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นการกระทำในฐานะส่วนตัว สำหรับการขึ้นเวทีปราศรัยของนางสาวธิษะณา ชุณหะวัณ เป็นการกระทำ ในฐานะส่วนตัวไม่ได้กระทำในฐานะสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องและไม่ได้รับมอบหมายหรือมีคำสั่ง จากคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง การชุมนุมเพื่อทำกิจกรรม “ยื่น หยุด ชัง” ของนายสกล สุนทรวานิชย์กิจ สมาชิกพรรคผู้ถูกร้องกับนายเชตวัน เตือประโคน และการจัดกิจกรรมถือป้ายชักชวน ประชาชนให้ลงความเห็น “สนับสนุนหรือเห็นควรยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ หรือไม่” ของนายวิศรุต สมงาม กระทำในฐานะส่วนตัวไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับพรรคผู้ถูกร้อง การรณรงค์ ให้ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และการแสดงความคิดเห็นในสื่อสังคมออนไลน์ ของนายรังสิมันต์ โรม กับนางอมรัตน์ โชคปมิตต์กุล เป็นการกระทำในฐานะส่วนตัวไม่เกี่ยวข้องกับ พรรคผู้ถูกร้อง ไม่ได้กระทำโดยมติหรือคำสั่งของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง การแสดง ความคิดเห็นดังกล่าวไม่มีเนื้อหาให้ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และการรับฟังปัญหา ในพื้นที่ การชุมนุมข้อเรียกร้องของประชาชนของนางสาวเบญจา แสงจันทร์ เป็นการลงพื้นที่ เพื่อรับฟังปัญหาของประชาชนที่เคลื่อนไหวทางการเมือง ไม่มีการใช้ความรุนแรง นอกจากนี้ การรณรงค์ ให้ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ของคณะก้าวหน้า โดยนายปิยบุตร แสงกนกกุล กับนางสาวพรรณิการ์ วานิช ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับพรรคผู้ถูกร้อง

๗. ผู้ร้องยื่นคำแถลงการณ์ปิดคดี โดยมีเนื้อหาทำนองเดียวกับคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม บัญชีระบุพยานหลักฐาน บันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็น คำคัดค้านพยานหลักฐาน และเอกสารประกอบ

๘. ผู้ถูกร้องยื่นคำแถลงการณ์ปิดคดี โดยมีเนื้อหาทำนองเดียวกับคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา บันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็น บัญชีระบุพยานเอกสาร คำคัดค้านพยานหลักฐาน และเอกสารประกอบ

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา บัญชีระบุพยานหลักฐานของผู้ร้อง บันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของคู่กรณี พยานเอกสารที่ได้จากการไต่สวนในคดีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ คำคัดค้านพยานหลักฐานของคู่กรณี คำแถลงการณ์ปิดคดีของคู่กรณี และเอกสารประกอบแล้ว เห็นว่า คดีเป็นปัญหาข้อกฎหมาย และมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ จึงยุติการไต่สวนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๘ วรรคหนึ่ง กำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยรวม ๓ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุสมควรยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามที่กฎหมายบัญญัติ” มีความมุ่งหมายเพื่อรับรองเสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมืองให้กับประชาชน เนื่องจากพรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีวัตถุประสงค์ในการหล่อหลอมความคิด อุดมการณ์ เจตจำนง และความต้องการของประชาชนทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมเข้าไว้ด้วยกัน กำหนดเป็นนโยบายของพรรคเพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนผ่านผู้แทน พรรคการเมืองจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อระบอบประชาธิปไตย อย่างไรก็ตาม แม้ว่าบุคคลจะมีเสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมืองตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ รับรองไว้ แต่เสรีภาพดังกล่าวไม่ใช่เสรีภาพอันไร้ขอบเขตหรือไม่มีเขตแดนจำกัด เสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมืองจะถูกกำกับไว้

- ๑๘ -

โดยรัฐธรรมนูญและวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามที่กฎหมายบัญญัติเสมอ

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้าง การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมิได้” และพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เมื่อคณะกรรมการมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ให้ยื่นศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น (๑) กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศ โดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ (๒) กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ...” และวรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการไต่สวนแล้ว มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองกระทำการ ตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง ...” รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ รับรองสิทธิ ให้แก่บุคคลในการต่อต้านโดยสันติวิธีซึ่งการกระทำใด ๆ ที่บุคคลหรือพรรคการเมืองอ้างการใช้สิทธิ หรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อให้มีการตรวจสอบและวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำที่จะเป็นอันตรายต่อระบอบการปกครอง โดยเป็นมาตรการในการป้องกันล่วงหน้า ส่วนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) เป็นกฎเกณฑ์ที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ และมีความสัมพันธ์กับหลักประชาธิปไตยที่ปกป้องตนเองได้ โดยการบัญญัติให้มีการยุบพรรคการเมืองอันถือเป็นหนึ่งในกลไกของการปกป้องตนเองเพื่อป้องกันภัยคุกคามต่อการปกครอง หรือจากพรรคการเมืองที่มีลักษณะเป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญหรือการปกครองในระบอบประชาธิปไตย การยุบพรรคการเมืองจึงเป็นมาตรการตอบโต้เพื่อหยุดยั้งไม่ให้ความพยายามทำลายหลักการพื้นฐาน ของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอีกต่อไปในภายภาคหน้า

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗ วันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๗ วินิจฉัยว่า การที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องแต่เพียงพรรคเดียว รวมจำนวน ๔๔ คน เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิด

- ๑๙ -

ฐานหมิ่นประมาท) ยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร มีเนื้อหาให้แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ จากเดิมที่เป็นบทบัญญัติในหมวด ๑ ลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ให้เป็นลักษณะ ๑/๒ ความผิดเกี่ยวกับพระเกียรติของพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และเกียรติยศของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และเสนอให้เพิ่มบทบัญญัติให้ผู้กระทำความผิดสามารถพิสูจน์เหตุยกเว้นความผิดและเหตุยกเว้นโทษ อีกทั้งให้ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นความผิดอันยอมความได้โดยให้สำนักพระราชวังเป็นผู้ร้องทุกข์และให้ถือว่าเป็นผู้เสียหายเพียงหน่วยงานเดียว ผู้ถูกร้องใช้นโยบายพรรคที่มีเนื้อหาทำนองเดียวกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวระหว่างการหาเสียงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ และยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทั้งยังมีพฤติการณ์รณรงค์ทางการเมือง โดยการเข้าร่วมชุมนุมจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเสนอให้ยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และมีกรรมการบริหารสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง เป็นนายประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ หรือตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในการกระทำความผิดดังกล่าวเสียเอง และแสดงความคิดเห็นให้แก้ไขหรือยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ผ่านการจัดกิจกรรมทางการเมืองและสื่อสังคมออนไลน์หลายครั้ง อันเป็นความมุ่งหมายเพื่อใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง ศาลรัฐธรรมนูญสั่งการให้ผู้ถูกร้องเลิกการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่นเพื่อไม่ให้เกิดการยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ อีกทั้งไม่ให้เกิดการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ด้วยวิธีการซึ่งไม่ใช่กระบวนการทางนิติบัญญัติโดยชอบที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคตด้วย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง ผู้ร้องพิจารณาคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ แล้วมีมติในการประชุมครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๗ ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยยุบพรรคผู้ถูกร้อง

- ๒๐ -

มีประเด็นต้องวินิจฉัยก่อนว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องของผู้ร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยหรือไม่

ในประเด็นนี้ผู้ถูกร้องยื่นคำโต้แย้งว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีเขตอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยคดี เฉพาะตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ การที่ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคผู้ถูกร้อง เนื่องจากมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการกระทำของผู้ถูกร้องตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ บทบัญญัติดังกล่าวให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญสั่งการให้เลิกการกระทำเท่านั้น มิได้ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง การที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ เป็นอันใช้บังคับไม่ได้ ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดีนี้

เห็นว่า รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดที่ใช้ในการปกครองประเทศ เป็นกฎหมายที่เป็น การจัดระเบียบอำนาจสูงสุดของรัฐ โดยวางกรอบการใช้หน้าที่อำนาจและบทบาทขององค์กรต่าง ๆ และกำหนดรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้อำนาจปกครองกับประชาชน กฎเกณฑ์ดังกล่าวอาจอยู่ใน รูปแบบของกฎหมายลายลักษณ์อักษรหรือกฎหมายที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ส่วนกฎหมายประกอบ รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นมาเพื่อกำหนดรายละเอียดและแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ เฉพาะแต่ละเรื่อง ภายในขอบเขตที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้อำนาจไว้ มีเนื้อหาสาระเกี่ยวข้องโดยตรงกับเนื้อหาสาระที่บัญญัติ ในรัฐธรรมนูญ ทำหน้าที่อธิบาย ขยายเนื้อความในรัฐธรรมนูญให้บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญมีความสมบูรณ์ และสามารถบังคับได้ เพื่อให้การบังคับใช้รัฐธรรมนูญมีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งยังทำให้รัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดบัญญัติแต่เพียงหลักการสำคัญที่กระชับได้ใจความ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ จึงเป็นกฎหมายที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับรัฐธรรมนูญเป็นอย่างยิ่ง

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ เป็นบทบัญญัติที่มีความมุ่งหมายเพื่อเป็นมาตรการคุ้มครอง ระบอบการปกครองของประเทศ โดยการรับรอง “สิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญ” ให้ประชาชนปกป้อง การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข บทบัญญัติลักษณะนี้ ปรากฏขึ้นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง

- ๒๑ -

บัญญัติว่า “บุคคลจะใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้ ... มิได้” วรรคสอง บัญญัติว่า “ในกรณีที่บุคคลหรือพรรคการเมืองใดกระทำการตามวรรคหนึ่ง ผู้รู้เห็นการกระทำดังกล่าวย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดตรวจสอบข้อเท็จจริงและยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าว ...” และวรรคสาม บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้พรรคการเมืองใดเลิกกระทำการตามวรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญอาจสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้” รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๘ และรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันยังคงบัญญัติหลักการเดิมไว้ โดยมาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมิได้” และวรรคสอง บัญญัติว่า “ผู้ใดทราบว่ามีกระทำการตามวรรคหนึ่ง ย่อมมีสิทธิร้องต่ออัยการสูงสุดเพื่อร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวได้”

สำหรับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มีเหตุผลในการประกาศใช้ เนื่องจากรัฐธรรมนูญบัญญัติให้บุคคลมีเสรีภาพในการร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่กฎหมายบัญญัติ รวมทั้งจะต้องมีมาตรการกำกับดูแลมิให้สมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง จึงสมควรกำหนดวิธีการจัดตั้งพรรคการเมืองและการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ โดยมาตรา ๙๒ บัญญัติหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการควบคุมและตรวจสอบพรรคการเมืองที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมืองนั้น ๆ ได้แก่ (๑) กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และ (๒) กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

เมื่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์การอิสระ

- ๒๒ -

และหน้าที่และอำนาจอื่นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยมาตรา ๒๑๐ วรรคสาม ให้นำความในมาตรา ๑๘๘ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาล ซึ่งต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์มาใช้บังคับแก่ศาลรัฐธรรมนูญด้วยโดยอนุโลม และมาตรา ๔๙ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยสั่งการให้บุคคลที่จะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเลิกการกระทำดังกล่าวโดยไม่ได้บัญญัติให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองที่กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขไว้ในรัฐธรรมนูญโดยตรง ดังเช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๓ วรรคสาม หรือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๘ วรรคสาม เจตนารมณ์ในการคุ้มครองและปกป้องระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ไม่ว่าจะรัฐธรรมนูญฉบับใด ย่อมแสดงออกโดยการรับรองสิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญให้กับประชาชนและให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองได้ หากมีข้อเท็จจริงว่ามีบุคคลหรือพรรคการเมืองจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แม้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ จะไม่มีข้อความว่าหากมีกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้พรรคการเมืองใดเลิกการกระทำ ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง ดังนั้นบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญย่อมมีหน้าที่และอำนาจทั้งตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมาย โดยเฉพาะพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดี ดังต่อไปนี้ (๑๓) คดีอื่นที่รัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่น กำหนดให้อยู่ในอำนาจของศาล และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยคดีและสั่งยุบพรรคการเมืองได้ ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องไม่อาจรับฟังได้

ประเด็นพิจารณาวินิจฉัยต่อไปมีว่า ผู้ร้องเปิดโอกาสให้ผู้ถูกร้องรับทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ และเปิดโอกาสให้ผู้ถูกร้องโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานยืนยันหรือหักล้าง หรือไม่

ในประเด็นนี้ผู้ถูกร้องยื่นคำโต้แย้งว่า ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยไม่ได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๓ ประกอบ

- ๒๓ -

ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของนายทะเบียนพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๖ ข้อ ๗ ทำให้ผู้ถูกร้องไม่มีโอกาสทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ และไม่มีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐาน การยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย

เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เมื่อคณะกรรมการมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ให้ยื่นศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น ...” ส่วนมาตรา ๙๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดกระทำการตามมาตรา ๙๒ ให้นายทะเบียนรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน พร้อมทั้งเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด” เห็นได้ว่าการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อยุบพรรคการเมืองเกิดขึ้นได้ใน ๒ กรณี ได้แก่ กรณีที่หนึ่ง คณะกรรมการการเลือกตั้งมี “หลักฐานอันควรเชื่อได้” ว่าพรรคการเมืองใดได้กระทำการที่เข้าลักษณะตามมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) ถึง (๔) และกรณีที่สอง “เมื่อปรากฏ” ต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าพรรคการเมืองใดกระทำการตามมาตรา ๙๒ นายทะเบียนพรรคการเมืองต้องรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพื่อเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของนายทะเบียนพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๖ จึงเป็นกรณีที่กฎหมายวางกฎเกณฑ์ของผู้เริ่มกระบวนการและลักษณะของข้อเท็จจริงไว้แตกต่างกัน ดังนั้น หากคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองมีการกระทำที่เข้าลักษณะที่กฎหมายบัญญัติ คณะกรรมการการเลือกตั้งย่อมมีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ในทางตรงกันข้ามหากเป็นเพียงความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง นายทะเบียนพรรคการเมืองมีหน้าที่จะต้องรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการการเลือกตั้งว่ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ก่อนการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

คดีนี้ ผู้ร้องมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่ามีการกระทำอันเป็นเหตุแห่งการยุบพรรคผู้ถูกร้อง โดยอาศัยข้อเท็จจริงตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ อันเป็นพยานหลักฐานที่ไม่อาจรับฟังเป็นอย่างอื่นได้ ผู้ร้องในฐานะคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง

- ๒๔ -

ประกอบกับผู้ร้องชี้แจงตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็น ว่า เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ นายพชรนน คณาโชติโกคิน ร้องเรียนต่อผู้ร้องว่าผู้ถูกร้องใช้นโยบายการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นนโยบายในการหาเสียงเลือกตั้งที่สวนสาธารณะเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ผู้ร้องรับคำร้องไว้และส่งเรื่องให้คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง คณะที่ ๒ ตามคำสั่งนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ ๑/๒๕๖๖ เพื่อตรวจสอบ แสวงหาข้อเท็จจริง และรวบรวมพยานหลักฐาน ต่อมาคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง คณะที่ ๒ ตรวจสอบคำร้อง และเอกสารประกอบคำร้องแล้ว มีความเห็นไม่รับคำร้องไว้ดำเนินการ เนื่องจากคำร้องไม่มีหลักฐาน หรือข้อมูลเพียงพอว่าผู้ถูกร้องกระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๒) วันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๖ สำนักกิจการพรรคการเมือง รายงานต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับคำร้องกรณีนายธีรยุทธ สุวรรณเกษร ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ เป็นประเด็นเดียวกับคำร้องของนายพชรนน คณาโชติโกคิน ให้รอการดำเนินการเกี่ยวกับคำร้องนี้เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยก่อน หลังจากศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗ วันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๗ นายเรืองไกร ลีกิจวัฒน์ และนายธีรยุทธ สุวรรณเกษร ยื่นคำร้องต่อผู้ร้องขอให้ยื่นเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญในมูลกรณีเดียวกัน คณะกรรมการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของนายทะเบียนพรรคการเมือง คณะที่ ๖ มีความเห็นว่า เมื่อผู้ร้องมีมติในการประชุมครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๗ วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๗ ให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) กรณีไม่มีเหตุให้ต้องรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อเสนอนายทะเบียนพรรคการเมือง และไม่มีเหตุให้นายทะเบียนพรรคการเมือง ต้องเสนอให้ผู้ร้องพิจารณาตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการรวบรวมข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานของนายทะเบียนพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๖ ข้อ ๗ และข้อ ๙

แม้การดำเนินการของผู้ร้องในคดีนี้ เริ่มแรกเป็นกรณีที่มีข้อเท็จจริงปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองซึ่งต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๓ และระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการรวบรวมข้อเท็จจริง

- ๒๕ -

และพยานหลักฐานของนายทะเบียนพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๖ ข้อ ๕ ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมือง ดำเนินการตามกระบวนการดังกล่าวโดยแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง คณะที่ ๒ แล้วก็ตาม แต่เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗ โดยมีข้อเท็จจริงเป็นมูลกรณีเดียวกันและเป็น พยานหลักฐานสำคัญที่ผู้ร้องเห็นว่าไม่อาจโต้แย้งเป็นอย่างอื่นได้ เป็นกรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า ผู้ถูกร้องกระทำการอันเป็นเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ผู้ร้องมีอำนาจยื่นคำร้องต่อ ศาลรัฐธรรมนูญอันเป็นการดำเนินการตามมาตรา ๙๒ เหตุดังกล่าวทำให้คณะกรรมการรวบรวม ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของนายทะเบียนพรรคการเมือง คณะที่ ๖ ยุติการรวบรวมพยานหลักฐาน การดำเนินการของนายทะเบียนพรรคการเมืองตามมาตรา ๙๓ จึงยุติลง ผู้ร้องไม่จำเป็นต้องยื่นกระบวนการ เพื่อให้ นายทะเบียนพรรคการเมืองรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานก่อน ขั้นตอนดังกล่าวแสดงให้เห็น ได้ชัดเจนว่ากระบวนการยื่นคำร้องของผู้ร้องตามมาตรา ๙๒ และมาตรา ๙๓ เป็นคนละส่วนกัน แม้คดีนี้ ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยไม่ได้ดำเนินการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานและให้โอกาส ผู้ถูกร้องรับทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอหรือโต้แย้งแสดงหลักฐานของตนก็ตาม แต่เมื่อคดีนี้กับ คดีตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ เป็นคดีที่มีมูลกรณีและผู้ถูกร้องเป็นบุคคลเดียวกัน การที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ โดยการไต่สวน พยานหลักฐานต่อหน้าผู้ถูกร้อง และผู้ถูกร้องทราบข้อกล่าวหา ข้อเท็จจริง มีโอกาสตรวจและคัดค้าน พยานหลักฐานในสำนวนทั้งหมด รวมทั้งโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตนอย่างเต็มที่ต่อหน้าศาลแล้ว จึงถือเป็นกระบวนการไต่สวนคดีรัฐธรรมนูญที่ให้ความเป็นธรรมยิ่งไปกว่าการสอบสวนข้อเท็จจริง โดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องจึงไม่อาจรับฟังได้

ส่วนข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ว่า ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยอาศัยข้อเท็จจริง ตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ แต่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า “หากปล่อยให้ผู้ถูกร้อง กระทำการต่อไปย่อมไม่ไกลเกินกว่าเหตุที่จะนำไปสู่การล้มล้างการปกครอง” การกระทำของผู้ถูกร้อง ยังไม่มีผลเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข ภายหลังที่ศาลรัฐธรรมนูญสั่งการให้ผู้ถูกร้องเลิกการกระทำ ผู้ถูกร้องนำนโยบาย เสนอให้แก่ฯเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ออกจากเว็บไซต์ของพรรคผู้ถูกร้อง อีกทั้ง มาตรฐานการพิสูจน์คดีตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ใช้ “มาตรฐานชัดเจนและน่าเชื่อถือ”

- ๒๖ -

คดีนี้ย่อมต้องใช้มาตรฐานระดับเดียวกับคดีอาญาที่ต้องพิสูจน์จนสิ้นสงสัย จึงไม่อาจนำข้อเท็จจริง และผลของคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ มาผูกพันการพิจารณาวินิจฉัยคดีนี้ ศาลรัฐธรรมนูญ ต้องได้สวนพยานหลักฐานใหม่ทั้งหมด นั้น

เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ บัญญัติขึ้นในลักษณะการป้องกันไม่ให้บุคคลใดอ้างสิทธิ หรือเสรีภาพของตนเพื่อใช้ลบล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นผลเสียหายอย่างร้ายแรงที่คาดการณ์ได้อย่างแน่นอนว่าจะเกิดขึ้น หากการกระทำนั้นยังคงดำเนินอยู่ และให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวทันทีเพื่อป้องกันมิให้เหตุดังกล่าวเกิดขึ้น แม้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขจะยังไม่ถูกยกเลิกไป หรือสิ้นไปก็ตาม แต่หากมีข้อเท็จจริงว่ามีการกระทำอันเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อลบล้าง การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ เกิดขึ้นแล้ว การกระทำนั้นจะเป็นความผิดสำเร็จในทันทีโดยไม่ต้องรอให้มีผลจากการกระทำปรากฏขึ้นก่อน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยข้อเท็จจริงตามคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗ ว่าผู้ถูกร้องมีส่วนร่วมในการกระทำ หลายพฤติการณ์ประกอบกันในลักษณะต่อเนื่องเป็นขบวนการ ตั้งแต่การเสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ที่มีเนื้อหาลดทอนคุณค่าสถาบันพระมหากษัตริย์ และใช้เป็น นโยบายในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การชุมนุมเรียกร้อง การจัดกิจกรรมทางการเมือง การรณรงค์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว หากยังปล่อยให้ผู้ถูกร้องกระทำการต่อไปย่อมไม่ไกลเกินเหตุ ที่จะนำไปสู่การลบล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การกระทำ ของผู้ถูกร้องจึงเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อลบล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยเป็นความผิดสำเร็จตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ แล้ว แม้ภายหลัง ศาลรัฐธรรมนูญสั่งการให้ผู้ถูกร้องเลิกการกระทำ และผู้ถูกร้องนำนโยบายเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ออกจากเว็บไซต์ของพรรคผู้ถูกร้องก็ตาม

เมื่อพิจารณาถึง “มาตรฐานการพิสูจน์” ที่ใช้ในแต่ละคดี ย่อมหมายถึง มาตรฐานหรือ ระดับความน่าจะเป็นไปได้ที่ต้องใช้พิสูจน์ข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่งว่าเป็นความจริงหรือไม่ ขึ้นอยู่กับ ความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานที่น่าสืบ เพื่อให้ศาลชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานนั้นในการวินิจฉัยชี้ขาดคดี มาตรฐานการพิสูจน์ในคดีแต่ละประเภทย่อมแตกต่างกัน แต่สัมพันธ์กับความมุ่งหมายของคดี

- ๒๗ -

และวัตถุประสงค์การดำเนินคดี หากเป็นคดีประเภทเดียวกันย่อมมีมาตรฐานการพิสูจน์อย่างเดียวกัน แม้คดีนี้ผู้ร้องจะยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องจะแตกต่างกับคดีตามคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ซึ่งเป็นการพิจารณาวินิจฉัยเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้เลิกการกระทำ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง ก็ตาม แต่เป็นคดีรัฐธรรมนูญที่มีมูลกรณีเดียวกัน แตกต่างกัน เพียงมาตรการที่ศาลรัฐธรรมนูญจะใช้บังคับ คดีนี้กับคดีตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ จึงเป็นคดีรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญย่อมต้องใช้มาตรฐานการพิสูจน์พยานหลักฐานเช่นเดียวกัน ซึ่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๗ บัญญัติให้การพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญใช้ระบบไต่สวน มีอำนาจค้นหาความจริง โดยการพิจารณาวินิจฉัยคดีตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการไต่สวน ข้อเท็จจริงอย่างเข้มข้นตามมาตรฐานการพิสูจน์ขั้นสูงสุดแล้ว ข้อเท็จจริงที่ได้จากการพิจารณาและผลของ คำวินิจฉัยในคดีตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ จึงรับฟังในคดีนี้ได้ ไม่จำเป็นต้องไต่สวน พยานหลักฐานใหม่ โดยใช้มาตรฐานในการพิสูจน์ที่แตกต่างไปดังที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้าง

สำหรับข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ว่า พรรคผู้ถูกร้องมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง การกระทำใด ๆ ต้องดำเนินการโดยคณะกรรมการบริหารพรรคจึงจะผูกพันและถือเป็นการกระทำของพรรค เมื่อการกระทำตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ เป็นการกระทำของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สังกัดพรรคผู้ถูกร้องซึ่งเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิได้ตกอยู่ภายใต้อาณัติของพรรคตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๔ อีกทั้งการแสดงความคิดเห็น การเป็นนายประกัน หรือการเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ของสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง เป็นการกระทำในฐานะส่วนตัว การกระทำตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ไม่ใช่การกระทำของผู้ถูกร้อง นั้น

เห็นว่า ผู้ถูกร้องเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อดำเนินกิจการทางการเมืองตามหลักการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เมื่อข้อเท็จจริงตามคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ฟังเป็นยุติแล้วว่า การเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) เมื่อวันที่ ๒๕

- ๒๘ -

มีนาคม ๒๕๖๔ มีเนื้อหาลดทอนคุณค่าสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นการดำเนินการโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องทั้งสิ้นเพียงพรรคเดียว และผู้ถูกร้องเบิกความต่อศาลยอมรับว่าผู้ถูกร้องนำเสนอนโยบายทำนองเดียวกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อผู้ร้องเพื่อใช้เป็นนโยบายรณรงค์หาเสียงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ และนโยบายนี้ยังคงปรากฏอยู่บนเว็บไซต์ของผู้ถูกร้อง ถือได้ว่าผู้ถูกร้องร่วมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องเสนอร่างกฎหมายดังกล่าว เมื่อผู้ถูกร้องเสนอนโยบายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ยื่นต่อผู้ร้องและใช้เป็นนโยบายของพรรคผู้ถูกร้องในการหาเสียงเลือกตั้ง การรณรงค์และแสดงความคิดเห็นทางการเมืองบนเวทีปราศรัยเพื่อใช้หาเสียงเลือกตั้งหรือทางสื่อสังคมออนไลน์หลายครั้ง หรือเป็นนายประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ หรือเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในความผิดดังกล่าวเสียเอง แม้การกระทำต่าง ๆ เหล่านี้จะไม่ได้กระทำโดยกรรมการบริหารพรรคหรือกระทำผ่านมติพรรคก็ตาม แต่คณะกรรมการบริหารพรรคต้องมีหน้าที่ควบคุมและกำกับดูแลไม่ให้สมาชิกพรรคกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย เช่นนี้เป็นการกระทำเพื่อมุ่งหวังผลักดันให้นโยบายของพรรคผู้ถูกร้องสำเร็จลงตามความมุ่งหมาย ถือเป็นการกระทำความผิดโดยอ้อมของพรรคผู้ถูกร้องโดยใช้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องเป็นตัวแทนหรือเป็นเครื่องมือในการกระทำผิด อีกทั้งผู้ถูกร้องลงนามข้อตกลงร่วมในการจัดตั้งรัฐบาลโดยหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องในขณะนั้นให้สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวเกี่ยวกับนโยบายพรรคในการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และแสดงบทบาทเคลื่อนไหวทางการเมืองสอดรับกับการเคลื่อนไหวของกลุ่มการเมืองต่าง ๆ โดยการรณรงค์ ปลุกเร้า และยุยงปลุกปั่น เพื่อสร้างกระแสในสังคมให้ร่วมสนับสนุนการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ อาจก่อให้เกิดการชุนเคื่องขึ้นในหมู่ประชาชน และนำมาซึ่งความแตกแยกระหว่างชนในชาติ อันมีลักษณะยุยงให้เกิดความเกลียดชัง ย่อมส่งผลทำให้หลักการและคุณค่าทางรัฐธรรมนูญที่รองรับการดำรงอยู่ของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของรัฐต้องถูกล้มเลิกและสูญหายไป ผู้ถูกร้องไม่อาจหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบได้ ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องจึงไม่อาจรับฟังได้

ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ว่า การกระทำของผู้ถูกร้องตามข้อเท็จจริงในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ไม่เป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

- ๒๙ -

หรือไม่เป็นการกระทำอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) และข้อเท็จจริงอันเป็นเหตุแห่งการยุบพรรคการเมืองไม่ได้สัดส่วนและจำเป็นถึงขนาดที่ต้องยุบพรรคผู้ถูกร้อง ศาลรัฐธรรมนูญไม่ควรยุบพรรคผู้ถูกร้องตามข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องหรือไม่

เห็นว่า ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาโต้แย้งคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ว่าการเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้อง มิได้มีเนื้อหาเป็นการลดทอนการคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ ผู้ถูกร้องไม่มีเจตนามุ่งหมายจะแยกสถาบันพระมหากษัตริย์กับความเป็นชาติไทยออกจากกัน แต่เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องกับหลักกฎหมายทั่วไปและหลักสากลเท่านั้น ผู้ร้องไม่เคยสั่งห้ามมิให้ผู้ถูกร้องใช้นโยบายการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นนโยบายการหาเสียงของพรรคผู้ถูกร้อง และผู้ร้องเคยมีความเห็นไม่รับคำร้องกรณีผู้ร้องเรียนเกี่ยวกับการหาเสียงด้วยนโยบายดังกล่าว การที่สมาชิกพรรคเข้าร่วมมรดงค์ทางการเมืองหรือแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อสังคมออนไลน์เป็นการกระทำเฉพาะตัวและเข้าไปเพื่อสังเกตการณ์เพื่อรับฟังข้อเรียกร้องจากประชาชน การเป็นนายประกันหรือการเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ต้องด้วยหลักการที่ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด การติดสติ๊กเกอร์ในช่องยกเลิกระมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ของนายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ บนเวทีปราศรัยหาเสียงที่จังหวัดชลบุรีเป็นการบริหารสถานการณ์ในการปราศรัยเท่านั้น การที่ผู้ถูกร้องคัดค้านพยานหลักฐานหมาย ศ ๑ (ศ ๒๑ ถึง ศ ๓๗) ซึ่งเป็นพยานหลักฐานที่ใช้พิจารณาวินิจฉัยคดีตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่ผู้ถูกร้องยกขึ้นกล่าวอ้างหรือคัดค้านล้วนเป็นข้อเท็จจริงที่มีอยู่เดิม เป็นข้อเท็จจริงที่ผู้ถูกร้องเคยยกขึ้นต่อสู้ในชั้นพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ในคดีตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ มาแล้วทั้งสิ้น เมื่อศาลรัฐธรรมนูญฟังข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติแล้วว่าพฤติการณ์ดังกล่าวของผู้ถูกร้องเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ เมื่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ บัญญัติว่า “คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา

- ๓๐ -

คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ และหน่วยงานของรัฐ” ข้อเท็จจริงดังกล่าวย่อมต้องผูกพัน ศาลรัฐธรรมนูญในการพิจารณาวินิจฉัยคดีนี้ด้วย

ส่วนการกระทำของผู้ถูกร้องเป็นการกระทำอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือไม่นั้น เห็นว่า การกระทำอันเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขย่อมร้ายแรงกว่าการกระทำอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เนื่องจาก การกระทำอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครอง หมายถึง กระทำตนต่อต้านเป็นฝ่ายตรงข้าม ฉะนั้น เมื่อข้อเท็จจริงตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ รับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องกระทำการเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ย่อมเป็นการกระทำอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขด้วย ประกอบกับ ศาลรัฐธรรมนูญเคยวินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๒ ว่า คำว่า “ปฏิปักษ์” ไม่จำเป็นต้องรุนแรงถึงขนาดมีเจตนาที่จะล้มล้างทำลายให้สิ้นไป ทั้งยังไม่จำเป็นต้องถึงขนาดตั้งตนเป็นศัตรูหรือฝ่ายตรงข้ามเท่านั้น เพียงแค่เป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการขัดขวางหรือสกัดกั้นมิให้เจริญก้าวหน้า หรือเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดผลเป็นการเซาะกร่อนบ่อนทำลายหรือทำให้อ่อนแอลงก็เข้าลักษณะของการกระทำที่เป็นปฏิปักษ์แล้ว การนำสถาบันพระมหากษัตริย์ไปใช้เพื่อความได้เปรียบและมุ่งหวังผลประโยชน์ทางการเมือง จึงเป็นการกระทำที่อาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ดังนั้น เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗ ว่าพฤติการณ์ของผู้ถูกร้องที่เสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และใช้เป็นนโยบายพรรคในการหาเสียงเลือกตั้งโดยการใช้จ่ายประโยชน์จากสถาบันพระมหากษัตริย์เพื่อหวังผลคะแนนเสียงและชนะการเลือกตั้ง เป็นการมุ่งหมายให้สถาบันพระมหากษัตริย์อยู่ในฐานะคู่ขัดแย้งกับประชาชน ผู้ถูกร้องมีเจตนาเซาะกร่อนบ่อนทำลายสถาบันพระมหากษัตริย์หรือทำให้อ่อนแอลง อันนำไปสู่การล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในที่สุด การกระทำของผู้ถูกร้องจึงเข้าลักษณะการกระทำอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอีกด้วย

- ๓๑ -

นับแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นต้นมา การปกครองของประเทศไทยได้ดำรงเจตนารมณียึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ต่อเนื่องมาตลอด อันแสดงให้เห็นถึงการตระหนักและยอมรับในค่านิยมนาชาติว่าด้วยการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ดังจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒ ที่บัญญัติว่า “ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” รวมทั้งการยึดหลักนิติธรรมอันเป็นสากลด้วยดังปรากฏในมาตรา ๓ วรรคสอง ตลอดจนปกป้องสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ และหลักว่าด้วยความเป็นอิสระของศาลตามมาตรา ๑๘๘ วรรคสอง ในขณะเดียวกันรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ บัญญัติว่า “การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่เป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ จะกระทำมิได้”

ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้อง ร่วมกันเสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ที่มีเนื้อหาลดทอนคุณค่าสถาบันพระมหากษัตริย์ และใช้เป็นนโยบายพรรค ผู้ถูกร้องยังมีพฤติการณ์เข้าร่วมรณรงค์ทางการเมืองให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยมีกรรมการบริหารพรรคสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง เป็นนายประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ หรือตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในการกระทำความผิดดังกล่าวเสียเอง อีกทั้งยังเคยแสดงความคิดเห็นให้แก้ไขหรือยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ผ่านการจัดกิจกรรมทางการเมืองและสื่อสังคมออนไลน์หลายครั้ง ด้วยเจตนามุ่งหมายที่จะแยกสถาบันพระมหากษัตริย์กับความเป็นชาติไทยออกจากกันซึ่งเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐอย่างมีนัยสำคัญ ลดทอนสถานะความคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ และใช้ประโยชน์จากสถาบันพระมหากษัตริย์เพื่อหวังผลคะแนนเสียงและชนะการเลือกตั้ง เป็นการมุ่งหมายให้สถาบันพระมหากษัตริย์อยู่ในฐานะคู่ขัดแย้งกับประชาชน ทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์ถูกโจมตี ติเตียน เป็นการทำร้ายจิตใจของชนชาวไทยที่มีความเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์เพราะทรงเป็นประมุขและศูนย์รวมความเป็นชาติ และนำไปสู่การล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งเป็นไปตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ จึงเป็นเหตุขาดและมีผลผูกพัน

- ๓๒ -

ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ เมื่อพรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชนที่มีความสำคัญในระบอบประชาธิปไตย การยุบพรรคการเมืองต้องเคร่งครัด ระมัดระวัง ให้ได้สัดส่วนกับพฤติการณ์ความรุนแรงของพรรคการเมือง การยุบพรรคการเมืองต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย และขึ้นอยู่กับ การกระทำของพรรคการเมืองนั้น ๆ ผู้ถูกร้องมีการกระทำอันฝ่าฝืนต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) กฎหมายดังกล่าวต้องใช้แก่พรรคการเมืองทุกพรรค ไม่ว่าพรรคการเมืองนั้นจะได้รับการเลือกตั้งหรือไม่ก็ตาม แต่ทุกพรรคการเมืองต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายฉบับเดียวกันอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน อันเป็นพฤติการณ์และข้อกฎหมายที่ได้สัดส่วนและจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติตามเพื่อหยุดยั้งการทำลายหลักการพื้นฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ศาลรัฐธรรมนูญจึงต้องสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามที่กฎหมายบัญญัติให้กระทำโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ แม้นักวิชาการสาขาต่าง ๆ นักการเมือง หรือนักการทูตของต่างประเทศต่างก็มีรัฐธรรมนูญและกฎหมายภายในประเทศรวมทั้งข้อกำหนดของตนที่แตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละประเทศ การแสดงความคิดเห็นใด ๆ ย่อมต้องมีมารยาททางการทูตและการต่างประเทศที่พึงปฏิบัติต่อกัน กรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง

ประเด็นที่สอง คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องจะถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสองหรือไม่ เพียงใด

ผู้ถูกร้องยื่นข้อโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง ไม่ได้บัญญัติระยะเวลาในการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคไว้อย่างชัดเจน ต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับหลักพอสมควรแก่เหตุ โดยกำหนดระยะเวลาเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ๕ ปี นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง ชุดที่ ๑ และชุดที่ ๒ เท่านั้น

- ๓๓ -

เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง บัญญัติในลักษณะเป็นบทบังคับว่า “เมื่อศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการไต่สวนแล้ว มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองกระทำการตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง และเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น” เมื่อผู้ถูกร้องกระทำการอันเป็นเหตุให้สั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ศาลรัฐธรรมนูญต้องสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) และวรรคสอง เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องแล้วชอบที่ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าวอยู่ในระหว่างวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ถึงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๗ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง

มีประเด็นพิจารณาต่อไปว่า เมื่อวินิจฉัยให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องแล้ว จะต้องเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นระยะเวลาเท่าใด เห็นว่า การกำหนดระยะเวลาของการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งซึ่งเป็นสิทธิทางการเมืองอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้อาสาเข้ามาทำประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองในฐานะผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องพิจารณาให้เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วนพอเหมาะพอควรระหว่างพฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งการกระทำที่ได้สัดส่วนกับโทษที่จะได้รับซึ่งเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคล แม้การกระทำของผู้ถูกร้องตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ จะเป็นการกระทำต่อสถาบันหลักของชาติซึ่งเป็นสถาบันสร้างและกอบกู้ชาติไทย ทั้งยังเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนชาวไทยก็ตาม แต่เมื่อการเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรไม่ได้รับการบรรจุเข้าวาระ และการใช้เป็นนโยบายของพรรคผู้ถูกร้องหรือการรณรงค์ในเรื่องดังกล่าวยังต้องผ่านกระบวนการนิติบัญญัติและรัฐสภา ยังมิได้ก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงต่อการปกครองของประเทศชาติ นอกจากนี้ เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๗ สั่งการให้ผู้ถูกร้องเลิกการกระทำ ในวันดังกล่าวผู้ถูกร้อง

- ๓๔ -

นำนโยบายการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ออกจากเว็บไซต์ของพรรคผู้ถูกร้อง และไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ถูกร้องกระทำการตามที่ศาลรัฐธรรมนูญสั่งห้ามอีกเลย ดังนั้น ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในระหว่างวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ถึงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๗ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง มีกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง สอดคล้องกับระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง

ประเด็นที่สาม ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องที่ถูกยุบและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งจะไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่พรรคผู้ถูกร้องถูกยุบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง หรือไม่

เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเพราะเหตุดังกล่าว ไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีก ทั้งนี้ ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นถูกยุบ” บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวเป็นบทบัญญัติว่าด้วยผลของการฝ่าฝืนกฎหมาย ซึ่งมีได้ให้อำนาจแก่ศาลรัฐธรรมนูญที่จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่นเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องและเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องแล้ว ต้องให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าวอยู่ในระหว่างวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ถึงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๗ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง

- ๓๕ -

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญมีมติเป็นเอกฉันท์สั่งให้ยุบพรรคก้าวไกล (ผู้ถูกร้อง) ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และวรรคสอง และมีมติเสียงข้างมาก ๘ ต่อ ๑ สั่งให้ยุบพรรคก้าวไกล (ผู้ถูกร้อง) ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสอง มติเอกฉันท์วินิจฉัยให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ถึงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๗ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๙๒ วรรคสอง มีกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง และมีมติเอกฉันท์วินิจฉัยว่าห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องในช่วงเวลาดังกล่าวไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๙๔ วรรคสอง

(คำวินิจฉัยที่ ๒๐/๒๕๖๗)

(นายปัญญา อุดชาชน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายวิรุฬห์ แสงเทียน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายจิรนิติ หะวานนท์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายนภดล เทพพิทักษ์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายอุดม รัฐอมฤต)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายสุเมธ รอยกุลเจริญ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ